

Jørgen Jochimsen

Hovedforhandling i straffesager

4. udgave

Jørgen Jochimsen

Hovedforhandling i straffesager

4. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2018

ISBN 978-87-619-4038-4

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed

Sats: og tryk: AKAPRINT a/s, Aarhus

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Forord til 4. udgaven 5

Kapitel 1

Tiltale og forberedelse af hovedforhandling i 1. instans 19

1.1. Tiltalspørgsmålet 20

1.1.1. Tiltalerejsning 20

1.1.2. Frist for afgørelse af tiltalspørgsmålet 21

1.1.2.1. Afgørelse af tiltalspørgsmålet skal være truffet »inden rimelig tid« 21

1.1.2.2. Sigtede er under 18 år eller er varetægtsfængslet 24

1.1.2.3. Underretning om tiltalspørgsmålet til sigtede og forsvarer 25

1.1.2.4. Indbringelse af fristspørgsmålet for retten 26

1.1.2.4.1. Fastsættelse af frist 27

1.1.2.4.2. Forlængelse af frist 29

1.1.2.4.3. Virkningen af, at afgørelse ikke er truffet inden udløb af frist 30

1.2. Anklageskriftet – værneting 30

1.2.1. Kravene til anklageskriftets indhold 30

1.2.2. Værneting 43

1.2.3. Sammenlægning af straffesager 45

1.3. Udvidelse af tiltalen – berigtigelse af anklageskriftet 49

1.3.1. Inden hovedforhandlingen 49

1.3.2. Under hovedforhandlingen 52

1.4. Bevisfortegnelse – sagens dokumenter og forsvarerens adgang til aktindsigt 61

1.4.1. Bevisfortegnelse 61

1.4.2. Sagens dokumenter og forsvarerens adgang til aktindsigt 66

1.5. Tvister om bevisførelsen inden hovedforhandlingen 72

1.6. Forberedelse af hovedforhandlingen 74

1.6.1. Afholdelse af retsmøde – forhåndsberømmelse af hovedforhandlingen 74

1.6.2. Bevisoptagelse forud for hovedforhandlingen 76

1.6.2.1. Bestemmelserne i retsplejelovens § 747 og § 843 76

1.6.2.2. Videoafhøring 91

Indholdsfortegnelse

- 1.6.3. Adgang til forud for hovedforhandlingen at træffe afgørelse om dørlukning mv. samt om anonym vidneførelse 100
- 1.6.4. Adgang til forhåndsafvisning af sagen 105
- 1.6.5. Berømmelse af hovedforhandlingen 106
 - 1.6.5.1. Fastsættelse af tidspunkt for hovedforhandlingens afholdelse 106
 - 1.6.5.1.1. Spørgsmål om kontrol af adgang til retsbygningen 114
 - 1.6.5.1.2. Spørgsmål om bevogtning i retslokalet 121
 - 1.6.5.2. Beskikkelse af forsvarer og bistandsadvokat 123
 - 1.6.5.2.1. Beskikkelse af forsvarer i domsmandssager og i nævningesager 123
 - 1.6.5.2.2. Beskikkelse af forsvarer i sager, i hvilke der bliver tale om højere straf end bøde 123
 - 1.6.5.2.3. Beskikkelse af forsvarer 123
 - Advokater fra samme kontor 131
 - Advokater i samme kontorfællesskab 134
 - Samme forsvarer for flere sigtede eller tiltalte 135
 - 1.6.5.2.4. Sigtedes mulighed for at skifte forsvarer 136
 - 1.6.5.2.5. Kære til Den Særlige Klageret – Kærefrist 140
 - 1.6.5.2.6. Beskikkelse af bistandsadvokat 143
 - 1.6.5.2.7. Rejseforbehold ved beskikkelse af advokat 145
- 1.6.5.3. Indkaldelse af tiltalte 154
- 1.6.5.4. Spørgsmål om varetægtsfængsling 154
 - 1.6.5.4.1. Fængslingsfrist udløber efter indlevering af anklageskrift 154
 - 1.6.5.4.2. Fængslingsfrist fastsat efter retsplejelovens § 767, stk. 1, udløber efter, at hovedforhandling er begyndt 157
 - 1.6.5.4.3. Udsættelse af hovedforhandlingen 158
- 1.7. Forberedende retsmøde 158
- 1.8. Bestemmelse om skriftlig forelæggelse 159
- 1.9. Digital kommunikation med retten 160
- 1.10. Digitale retssager 161

Kapitel 2

Hovedforhandling i domsmandssager i 1. instans 162

2.1. Indledning 162

2.1.1. I hvilke sager medvirker domsmænd? 163

2.1.2. Domsmænds medvirken i afgørelser under afvikling af hovedforhandlingen 167

2.1.2.1. Spørgsmål om sagens fremme, sagens afvisning mv. 167

- 2.1.2.2. Inhabilitetsspørgsmål 168
- 2.1.2.3. Dørlukning, navneforbud og referatforbud 171
- 2.1.2.4. Hovedforhandlingens ledelse 171
- 2.1.2.5. Tiltaltes fjernelse 172
- 2.1.2.6. Øvrige afgørelser under bevisførelsen 173
- 2.1.2.7. Afgørelser om varetægtsfængsling 173
- 2.1.2.8. Afgørelser om borgerlige krav 174
- 2.2. Udeblivelse fra hovedforhandlingen 174
 - 2.2.1. Forsvarerens eller anklagerens udeblivelse 174
 - 2.2.2. Tiltaltes udeblivelse – Tiltaltes mødepligt 177
 - 2.2.3. Sagen skal som udgangspunkt udsættes, når tiltalte ikke giver møde 178
 - 2.2.4. Afhøring af vidner og skøns mænd ved tiltaltes udeblivelse 179
 - 2.2.5. Gennemførelse af hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær 180
- 2.3. Deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede – Optagelse og protokollation af forklaringer i straffesager 185
 - 2.3.1. Sigtedes eller tiltaltes deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede 187
 - 2.3.1.1. I retsmøder under efterforskning og inden hovedforhandling 187
 - 2.3.1.2. I retsmøder vedrørende fristforlængelse af varetægtsfængsling 189
 - 2.3.1.3. I retsmøder under hovedforhandlingen 191
 - 2.3.2. Anklagerens og forsvarerens deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede 193
 - 2.3.2.1. Anklageren 193
 - 2.3.2.2. Forsvareren 193
 - 2.3.3. Vidners deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede og telekommunikation uden billede 194
 - 2.3.4. Lydoptagelser og protokollation af forklaringer i straffesager 197
 - 2.3.5. Tolkes deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede 201
- 2.4. Bestemmelse om, at tiltalte skal forlade retslokalet 202
- 2.5. Hovedforhandlingens indledning 205
 - 2.5.1. Forelæggelse – Hovedforhandlingens kontinuitet 205
 - 2.5.2. Spørgsmål om dørlukning mv. 208
 - 2.5.3. Spørgsmål om varetægtsfængsling under hovedforhandlingen 218
- 2.6. Bevisførelsen 219
 - 2.6.1. Afhøring af tiltalte 224

Indholdsfortegnelse

- 2.6.1.1. Dokumentation af tiltaltes tidligere forklaring 226
 - 2.6.1.1.1. Tiltaltes forklaring til politirapport 226
 - 2.6.1.1.2. Forklaringer afgivet i retten 233
 - 2.6.1.1.3. Dokumentation af forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet eller som vidne i retten uden at være sigtet 234
 - 2.6.1.1.4. Dokumentation af tiltaltes forklaring, hvor sagen fremmes til dom i tiltaltes fravær i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4 235
- 2.6.2. Afhøring af vidner 236
 - 2.6.2.1. Retsplejelovens regler om vidner 237
 - 2.6.2.1.1. Indkaldelse af vidner 237
 - 2.6.2.1.2. Vidnepligt – vidneudelukkelse – vidnefritagelse 238
 - 2.6.2.1.3. Regler for afhøringen 242
 - 2.6.2.1.4. Tvistigheder under vidneførsel 245
 - 2.6.2.2. Anonyme vidner 246
 - 2.6.2.3. Dokumentation af vidnets tidligere forklaring 254
 - 2.6.2.3.1. Vidnet er ikke og har ikke været omfattet af en vidnefritagelsesgrund 254
 - 2.6.2.3.1.1. Forklaring afgivet til politirapport 254
 - 2.6.2.3.1.2. Forklaring afgivet i retten 254
 - 2.6.2.3.2. Vidnet har været eller er nu omfattet af en vidnefritagelsesgrund efter retsplejelovens § 171, stk. 2 256
 - 2.6.2.3.2.1. Vidnet har tidligere afgivet forklaring som sigtet eller tiltalt – vidnet er fortsat sigtet eller tiltalt 257
 - 2.6.2.3.2.2. Vidnet har tidligere afgivet forklaring som sigtet eller tiltalt – vidnet er nu ikke sigtet eller tiltalt 264
 - 2.6.2.3.2.3. Vidnet var ved den tidligere forklaring omfattet af retsplejelovens § 171, stk. 1 – vidnet er fortsat omfattet af bestemmelsen 275
 - 2.6.2.3.2.3.1. Dokumentation af forklaring afgivet til politirapport 281
 - 2.6.2.3.2.3.2. Forklaring afgivet i retten 296
 - 2.6.2.3.2.3.3. Hvis ikke pålæg i medfør af retsplejelovens § 171, stk. 3 – bør der da kunne ske dokumentation? 298
 - 2.6.2.3.3. Vidnet har tidligere afgivet forklaring som sigtet eller tiltalt – vidnet er nu ikke sigtet eller tiltalt 264
 - 2.6.2.4. Vidnets udeblivelse 303
 - 2.6.2.4.1. Dokumentation af vidnets tidligere forklaring 304
 - 2.6.2.4.1.1. Forklaring afgivet til politirapport 304
 - 2.6.2.4.1.2. Forklaring afgivet i retten 312
 - 2.6.2.5. Fremgangsmåden ved forehold af tidligere forklaringer 318

- 2.6.3. Dokumentation af politirapporter i øvrigt 321
- 2.7. Procedure 321
- 2.8. Votering og afstemning 323
- 2.9. Domsafsigelse 327
 - 2.9.1. Domsafsigelse 327
 - 2.9.2. Ankevejledning 330
 - 2.9.3. Dommens indhold 332
 - 2.9.3.1. Kravene til dommens indhold i retsplejelovens § 218 a 332
 - 2.9.3.2. Domsresultatet og domsbegrundelsen 334
 - 2.9.3.3. Forholdet mellem påtale og dom 335
 - 2.9.3.3.1. Udelukkelse af at domfælde for noget forhold, der ikke er omfattet af tiltalen 335
 - 2.9.3.3.2. Adgang til at henføre forholdet under en anden strafbestemmelse end den, anklagemyndigheden har påstået anvendt 336
 - 2.9.3.3.3. Fravigelse af tiltalen med hensyn til de med lovovertrædelsen forbundne biomstændigheder (tid, sted mv.) 337
 - 2.9.3.3.4. Kravet om fyldestgørende adgang til forsvar 339
 - 2.9.3.3.4. Kravet om fyldestgørende adgang til forsvar 339
 - 2.9.4. Varetægtsfængsling efter dom 339
 - 2.9.5. Sagsomkostninger 342

Kapitel 3

- Nævningsager 344
 - 3.1. Indledning 344
 - 3.1.1. Påtalekompetence 344
 - 3.1.2. Kompetence til at varetage udførelsen af nævningsager 345
 - 3.1.3. Nævningernes kompetence 345
 - 3.2. Hvilke sager er nævningsager? 347
 - 3.2.1. Strafpåstand af fængsel i 4 år eller derover 347
 - 3.2.2. Straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution eller dom til forvaring 349
 - 3.2.3. Sager undtaget fra nævningebehandling, selv om strafpåstanden er på fængsel i 4 år eller derover – retsplejelovens § 686, stk. 5 350
 - 3.2.3.1. Større sager om dokumentfalsk og berigelseskriminalitet 351
 - 3.2.3.2. Sager om overtrædelse af straffelovens § 191 352
 - 3.2.3.3. Tilståelsessager 353

Indholdsfortegnelse

- 3.2.4. Tiltaltes valgfrihed med hensyn til, om sagen skal behandles efter reglerne om nævningesager 354
 - 3.2.4.1. Behandling som domsmandssag efter bestemmelsen i retsplejelovens § 687 355
 - 3.2.4.2. Forsvarerens medvirken ved fravalg af nævningebehandling 358
 - 3.2.4.3. Anklagemyndighedens samtykke i sager med flere tiltalte til fravalg af nævningebehandling 359
- 3.3. Nævningesager i byretten 361
 - 3.3.1. Byrettens sammensætning – suppleanter 361
 - 3.3.2. Hovedforhandlingens indledning 362
 - 3.3.3. Anklagerens forelæggelse 363
 - 3.3.4. Ekstrakten 366
 - 3.3.5. Bevisførelsen – Dokumentation af forstraffe 368
 - 3.3.6. Afgørelse af skyldsspørgsmålet 371
 - 3.3.7. Afgørelse af sanktionsspørgsmålet 373
 - 3.3.8. Særligt om sagsomkostninger 375
- 3.4. Ankebehandling af domme i nævningesager 377

Kapitel 4

Tilståelsessager og bødeforelæg 382

- 4.1. Straffesagers behandling som tilståelsessager efter retsplejelovens § 831 382
 - 4.1.1. Anvendelsesområdet 382
 - 4.1.1.1. Hvilke sager? 382
 - 4.1.1.2. Ikke spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73 383
 - 4.1.1.3. Sager om ophævelse af foreninger og politiske lovovertrædelser 385
 - 4.1.1.4. Anke af sager, der er behandlet som tilståelsessager 385
 - 4.1.2. På hvilket tidspunkt i sagsforløbet? 385
 - 4.1.2.1. »Straks-dom« 386
 - 4.1.2.2. Spørgsmål om dørlukning 388
 - 4.1.2.3. Tilståelsessag til sikring af tiltaltes forklaring 389
 - 4.1.3. Betingelser der skal være opfyldt for at fremme sagen som tilståelsessag 390
 - 4.1.3.1. Uforbeholden tilståelse, der skal være bestyrket ved de øvrige foreliggende oplysninger 390
 - 4.1.3.2. Samtykke 398
 - 4.1.3.3. Beskikkelse af forsvarer 399

- 4.1.3.4. Værneting 400
- 4.2. Bødeforelæg 400

Kapitel 5

- Straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere 402
- 5.1. Bødesagers behandling i retten 402
 - 5.1.1. Tiltale mundtligt til retsbogen 402
 - 5.1.2. Tiltale ved udfærdigelse af anklageskrift 402
 - 5.1.3. Behandling af sager uden afholdelse af retsmøde 403
 - 5.1.4. Behandling af sagen, som om tiltalte har tilstået 404
 - 5.1.5. Hovedforhandling, når tiltalte møder 405
 - 5.1.6. Anke og genoptagelse 406
 - 5.1.6.1. Genoptagelse efter retsplejelovens § 987, stk. 1 407
 - 5.1.6.2. Frister mv. 409
 - 5.1.6.3. Genoptagelse efter retsplejelovens § 987, stk. 2 409
 - 5.1.6.4. Genoptagelse efter retsplejelovens § 987, stk. 3 410
 - 5.1.6.5. Genoptagelse af ankesag efter retsplejelovens § 987, stk. 5 412

Kapitel 6

- Anke til landsretten 413
- 6.1. Iværksættelse af anke 414
 - 6.1.1. Kompetence – hvem kan anke? 414
 - 6.1.1.1. Anklagemyndigheden 414
 - 6.1.1.2. Tiltalte 414
 - 6.1.1.3. Forurettedes ankebeføjelse 415
 - 6.1.2. Formkrav til ankemeddelelsen 416
 - 6.1.2.1. Anklagemyndighedens anke – hvorledes skal anklagemyndighedens anke foretages? 416
 - 6.1.2.1.1. Ordinær anke og kontraanke 416
 - 6.1.2.1.2. Anke, hvor ankemeddelelsen skal forkyndes 422
 - 6.1.2.2. Tiltaltes anke – hvorledes kan tiltaltes anke foretages? 423
 - 6.1.3. Ankemeddelelse ved anvendelse af Digital Post, e-mail eller andre digitale løsninger 426
 - 6.1.4. Anke med Procesbevillingsnævnets tilladelse 427
 - 6.1.5. Iværksættelse af kontraanke 429
 - 6.1.6. Underretning/forkyndelse af anklageskrift 431
- 6.2. Ankeafkald 432
- 6.3. Hvilke afgørelser kan ankes? 433
 - 6.3.1. Anklagemyndighedens ankeadgang 433

Indholdsfortegnelse

- 6.3.1.1. Anklagemyndighedens ordinære ankeadgang er afhængig af strafferammen 433
- 6.3.1.2. Anke til fordel for tiltalte, selv om ankefristen er udløbet 434
- 6.3.1.3. Særligt om nævningesager 436
- 6.3.2. Tiltaltes ankeadgang 436
 - 6.3.2.1. Forsvarerfejl i forbindelse med anke 441
- 6.3.3. Dommens bestemmelse om erstatningskrav 441
 - 6.3.3.1. Anke af straffedommen 441
 - 6.3.3.2. Særskilt anke af det borgerlige krav 443
- 6.3.4. Særligt om byrettens sagsomkostningsafgørelse 444
 - 6.3.4.1. Prøvelsen i forbindelse med anke af byretsdommen 444
 - 6.3.4.2. Særskilt kære af omkostningsafgørelsen 447
- 6.3.5. Anke i sager vedrørende erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning 449
- 6.3.6. Anke af dommens konfiskationsbestemmelser 451
- 6.3.7. Særligt om anke efter berigtigelse af fejl i byretsdommen 451
- 6.4. Ankefristen 453
 - 6.4.1. Ankefristens beregning 453
 - 6.4.2. Overskridelse af ankefristen 455
 - 6.4.2.1. Afvisning af anken 455
 - 6.4.2.2. Admittering af anke 456
 - 6.4.2.3. Admittering af tiltaltes kontraanke, der er iværksat for sent 459
 - 6.4.3. Manglende vejledning om anke 460
- 6.5. Angivelse af ankegrunde 462
- 6.6. Forhåndsafvisning af anken 467
- 6.7. Berømmelse af ankesagen 469
 - 6.7.1. Ombesikkelse af forsvarer 475
- 6.8. Nye påstande og ændringer i tiltalen 478
 - 6.8.1. Udvisningspåstand 485
 - 6.8.2. Straffelovens § 247 490
 - 6.8.3. Førerretsfrakendelse og rettighedsfrakendelse i øvrigt 492
 - 6.8.4. Konfiskationspåstand 497
 - 6.8.5. Tiltaltes tilbagekaldelse af tilståelsen i en sag, der er behandlet i medfør af retsplejelovens § 831 499
- 6.9. Nye beviser 500
- 6.10. Forberedelsen af ankesagen – forberedende retsmøde 502
- 6.11. Om adgang til at udskille spørgsmål til forlods eller særskilt afgørelse 502

- 6.11.1. Forud for hovedforhandlingen 502
- 6.11.2. Under hovedforhandlingen 504
- 6.12. Skriftlig behandling 504
- 6.13. Ankesager med flere tiltalte 505
- 6.14. Domsråds og nævnings medvirken i ankesager for landsretten 507
 - 6.14.1. I hvilke sager medvirker der domsråd og nævninger? 507
 - 6.14.2. Domsråds beføjelser ved behandlingen af ankesager ved landsretten 508
- 6.15. Sammenlægning af ankesager 509
- 6.16. Hovedforhandlingen 511
 - 6.16.1. Virkningen af, at ankemeddelelse og indkaldelse til hovedforhandlingen ikke har kunnet forkyndes for tiltalte 511
 - 6.16.1.1. Bevisanker 511
 - 6.16.1.2. Straffudmålingsanker 520
 - 6.16.2. Virkningen af, at tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen 521
 - 6.16.2.1. Bevisanker 521
 - 6.16.2.1.1. Bestemmelsen i retsplejelovens § 920, stk. 2 521
 - 6.16.2.1.2. Tiltaltes mulighed for at få genoptaget en ankesag, som er afvist på grund af tiltaltes udeblivelse 536
 - 6.16.2.2. Straffudmålingsanker 538
 - 6.16.3. Udeblivelsens betydning for sagens behandling i straffudmålingsanker 539
 - 6.16.4. Særligt om udeblivelse i sager om erstatning for ulovlig frihedsberøvelse mv. 539
 - 6.16.5. Udeblivelse i sager om vilkårsovertrædelser 543
 - 6.16.6. Hovedforhandlingens gennemførelse 544
 - 6.16.6.1. Indledning – Oplæsning af byretsdommen 544
 - 6.16.6.2. Bevisførelsen 546
 - 6.16.6.2.1. Afhøring af vidner 546
 - 6.16.6.2.2. Vidneførelse under straffudmålingsanker 548
 - 6.16.6.2.3. Dokumentation og afhøring vedrørende personlige oplysninger 559
 - 6.16.6.3. Proceduren 560
 - 6.16.6.4. Votering og afstemning 561
 - 6.16.6.5. Domsafsigelsen 561
 - 6.16.6.5.1. Afgørelsens form 562
 - 6.16.6.5.2. Ankesdommens indhold 562
 - 6.16.6.6. Ankevejledning 577

Indholdsfortegnelse

Kapitel 7

- Kære til landsretten 578
- 7.1. Spærrereglen 578
- 7.2. Aktuel interesse i at kunne kære 582
- 7.3. Kærefrist 583
- 7.4. Fremsættelse af kæremålet 584
- 7.5. Behandling af kæremålet 585

Kapitel 8

- Anke til Højesteret 587

Kapitel 9

- Kære til Højesteret 592
- 9.1. Kære af landsrettens afgørelse i en kæresag 592
- 9.2. Kære af landsrettens afgørelser under behandling af en ankesag 593

- Vejledninger, jf. Domstol.dk. 595

Bilag 1

- Vejledning om den praktiske behandling af straffesager ved landsretterne 595

Bilag 2

- Generelle regler om anke til Højesteret 616

Bilag 3

- Regler og vejledning om forberedelse og hovedforhandling i straffeankesager i Højesteret 618

Bilag 4

- Generelle regler om kære til Højesteret 626

Bilag 5

- Genoptagelse og ekstraordinær appel 628

Bilag 6

- Den Særlige Klagerets vejledninger 630

Bilag 7

- Appeltilladelser 636

Bilag 8

Salærtakster 638

Litteraturfortegnelse 646

Domsregister 653

Lovfortegnelse 663

Stikordsregister 670